

Venäjä

Venäjän alkuvuoden talouskasvu jäi selvästi odotettua alhaisemmaksi. Rosstatin alustavan arvion mukaan BKT kasvoi vuoden ensimmäisellä neljänneksellä 0.5 %, mikä on selvästi ennakoitua vähemmän. Venäjän keskuspankin viime vuoden lopun ennuste ennakoii 1-1.5 %:n ja Bloombergin haastattelemat analyytikot 1.2 %:n kasvua. Talouskehitysministeriön kuukausittain päivitetty ennuste ennakoii 0.8 %:n kasvua.

Venäjän talous kasvoi yhtä hitaasti viimeksi vuoden 2017 viimeisellä neljänneksellä. Kasvun hidastuminen viime vuoden viimeisen neljänneksen 2.7 %:n tahdista oli kuitenkin odotettua heikon kotimaisen kysynnän vuoksi. Tammikuun alussa voimaantullut arvonlisäveron nousu saattoi vilkastuttaa tukkukauppaa loppuvuodesta veronkorotuksen edellä. Alkuvuonna tukkukauppa supistui 7.4 %, mutta vähittäistavarakauppa kasvoi 1.8 % edellisvuoteen verrattuna. Asiantuntija-arvioissa arvonlisäveron korotuksen arvioitua suurempien vaikutusten ohella heikkoa talouskehitystä on selitetty aiempiin vuosiin verrattuna pienemmällä puolustustarviketilauksilla ja lämpimällä talvella, mikä on vähentänyt energiankulutusta ja kaasun vientiä.

Venäjän keskuspankki ja talouslehdet arvioivat notkahduksen jäävän väliaikaiseksi. Korkea inflaatio (5.3 %) vaikuttaa negatiivisesti yleiseen tulotasoon. Rosstat arvioi realitulojen laskeneen 2.3 % tammi-maaliskuussa. Teollistuotanto kasvoi 2.1 % ensimmäisellä neljänneksellä. Toiveikkaimmissa arvioissa valtiolliset suurinvestoinnit kansallisiin infrastruktuuri-, terveydenhuolto-, ja koulutusprojekteihin käynnistyvät loppuvuodesta ja avittavat ensi vuoden talouskasvua.

Družba-öljyputki saastui. Valko-Venäjä ilmoitti 19.4. havainneensa Družba- eli Ystävyys-putkessa kulkevan raakaöljyn sisältävän suuren määrän orgaanisia klorideja. Toimitukset keskeytettiin muutaman päivän kuluessa, ja niitä on sittemmin voitu jatkaa vain osittain. Monet eurooppalaiset ostajat ovat turvautuneet varastoihinsa ja keskeyttivät maksut, kunnes korvauksista on sovittu.

Klorideja käytetään öljynporauksen apuna, jolloin pieni osa lähteestä saatavasta öljystä voi saastua. Saastunut öljy ei kelpaa jalostettavaksi, sillä se syövyttää jalostuslaitteiston. Nyt orgaanisia klorideja sisältävää öljyä on kuitenkin päätyntä putkistoon huomattavia määriä. Ongelma on paikallistettu Samaran alueella sijaitsevan pienen yksityisen öljynjalostamon kohdalle. Tapauksen yksityiskohdista ei ole julkistettu tietoja.

Saastunut putki on Venäjältä Eurooppaan öljyä siirtävän putkiverkon päävaltimo. Putkiverkostossa eri lähteistä tuleva öljy sekoittuu. Putki alkaa Tatarstanista, missä Uralilta, Siperiasta ja Kazakstanista tuleva öljy syötetään putkeen. Sieltä putki kulkee Valko-Venäjälle ja sitten haarautuu. Pohjoinen haara kulkee Puolan halki Saksaan. Eteläinen haara kulkee

Ukrainan halki Slovakiaan, Tšekkiin, Unkariin ja Kroatiaan. Lisäksi putkesta on yhteys Laukaansuun satamaan Suomenlahdelle. Venäjältä vietävästä raakaöljystä noin kolmannes kulkee Družba-putkea pitkin. Länteen menevää öljyä voidaan ohjata myös Družba-putken ohi Itämeren ja Mustanmeren satamiin. Öljyntuotantoa on kuitenkin jouduttu vähentämään jonkin verran öljyvirran hidastuttua. Keskisen ja itäisen Euroopan jalostamoiden kannattavuus on riippuvainen putken kautta tulevasta öljystä, vaikkakin ne voivat saada öljyä myös merikuljetuksina ja varastoista.

Saastunutta öljyä on mittavia määriä koko putken pituudella. Joidenkin laskelmien mukaan sitä olisi yli miljoona tonnia eli puolen miljardin dollarin edestä. Saastuneesta öljystä voidaan hankkiutua eroon sekoittamalla sitä puhtaaseen öljyyn ja myymällä alihintaan. Tätä tehdään putken varrella, ja öljyä kuljetetaan myös junin öljysatamiin. Muun muassa Kiinassa on kiinnostusta halpaa öljyä kohtaan. Toimista huolimatta putken puhdistuksesta, likaisesta öljystä eroon hankkiutumisesta, syyllisten etsinnästä ja korvausten maksusta on kehkeytymässä kuukausien tai jopa vuosien mittainen vyyhti.

Venäjän energiaturvallisuusdoktriini keskittyy hiilivetyihin ja korostaa tuonninkorvauspolitiikkaa. Presidentti Putin hyväksyi viime viikolla (13.5.) päivitetyn energiaturvallisuusdoktriinin. Asiakirjassa listataan yleisellä tasolla energiaturvallisuuteen vaikuttavia haasteita ja uhkia sekä toivottuja politiikkatoimia. Energiaturvallisuuden katsotaan käsittävän sekä häiriöttömän energiajakelun maan sisällä että energiaviennin maan rajojen ulkopuolelle. Venäjällä energiaturvallisuus on kiinteä osa ulko-, budjetti- ja turvallisuuspolitiikkaa.

Doktriinin mukaan uusiutuvan energian käytön lisääntyminen muualla maailmassa on haaste Venäjän energiaturvallisuudelle. Silti ehdotettujen toimien painopiste on öljy- ja kaasusektorin tukemisessa, ei uusiutuvien energialähteiden tai uuden teknologian kehittämisessä. Erityisesti tuonninkorvauspolitiikkaa korostetaan voimakkaasti, ja siihen liittyvät tavoitteet olivat vahvasti esillä jo toukokuussa 2017 hyväksytyssä taloudellisen turvallisuuden strategiassa. Energiaturvallisuusdoktriinin mukaan ilmastonmuutoksen vastaisiin kansainvälisiin toimiin suhtaudutaan myötämieleisesti, mikäli ne eivät rajoita Venäjän kansallisia intressejä. Kotimaisen toiminnan aiheuttamat Družba-öljyputken saastumisen kaltaiset uhat jäävät asiakirjassa hyvin vähälle huomiolle.

Energisektorin kehitystavoitteita käsitellään tarkemmin erillisessä energiastrategiassa. Nykyinen vuoteen 2030 ulottuva energiastrategia hyväksyttiin vuonna 2009. Strategian päivittämistä on valmisteltu vuosia, ja viimeksi sen käsittely hallituksessa lykättiin huhtikuusta joulukuulle. Alun perin energiastrategian päivitys (ES-2035) oli määrä hyväksyä jo vuonna 2014.

Kiina

Kiinassa toimivat eurooppalaisyritykset toivovat todellisia muutoksia toimintaympäristöönsä. Yritysten mukaan reformilupausten ja niiden toimeenpanon välinen kuilu on Kiinassa suuri. Esimerkiksi korkean jalostusarvon tuotannossa huomattava osa yrityksistä joutuu edelleen luovuttamaan teknologista osaamista kiinalaisille, vaikka virallisesti teknologian pakkosiirroista on luovuttu. Vain pieni osa yrityksistä uskoo niiden Kiinassa kohtaamien erilaisten sääntelyongelmien vähenevän lähivuosina.

Kiinassa toimivan EU-kauppakamarin tammi-helmikuussa 2019 tekemään ja tällä viikolla julkaisemaan [kyselyyn](#) vastasi 585 yritystä 1 326 jäsenyrityksestä. Yritysten kolme tärkeintä huolta olivat Kiinan kasvun hidastuminen, globaalitalouden hidastuminen sekä palkkakustannusten nopea nousu Kiinassa. Neljänneksi tärkein huolenaihe on Yhdysvaltojen ja Kiinan kauppasota, jonka suorat kielteiset vaikutukset ovat olleet pelättyä pienemmät, mutta joka on heikentänyt huomattavasti liiketoimintailmapiiriä. Sodan perussyiksi kauppakamari nostaa ”reformivajeen” (hidas uudistustahti suhteessa maan nopeaan kehitykseen) ja vastavuoroisuuden puutteen ulkoisissa taloussuhteissa.

Vaikka monilla toimialoilla yritykset kokevat markkinoillepääsyn helpottuneen, kauppakamaria huolestuttaa markkinoille pääsyn vaikeutuminen mm. laki- ja ICT-firmojen kohdalla, koska ne palvelevat muiden toimialojen yrityksiä. Eurooppalaisyritykset kaipaavat kasvavassa määrin parannuksia myös sääntelyjärjestelmiin ja yritysten tasa-arvoiseen kohteluun. Noin 70 % eurooppalaisyrityksistä ilmoittaa kiinalaisten valtionyritysten toimivan niiden kanssa samalla toimialalla ja nauttivan etuoikeuksista mm. julkisissa hankinnoissa, rahoituksessa ja lupamenettelyissä.

Vaikeuksista huolimatta yli 60 % kyselyyn vastanneista yrityksistä laskee Kiinan niiden kolmen tärkeimmän investointikohteen joukkoon. Kiinan kehityksestä kertoo innovatiivisuutta koskeva kysymys. Kun viime vuonna ensimmäisen kerran yli puolet yrityksistä piti kiinalaisyriksiä vähintään yhtä innovatiivisina kuin eurooppalaisia yrityksiä, niin tänä vuonna jo 62 % yrityksistä ajatteli näin. Valtaosa yrityksistä näkee tämän kuitenkin myönteisenä mahdollisuutena.

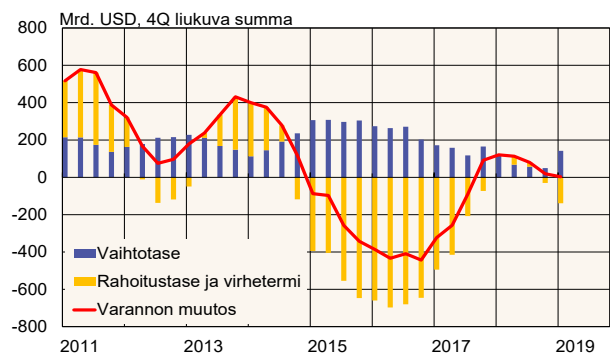
Myös yhdysvaltalaisia yrityksiä Kiinassa edustavat Amerikan kauppakamarit (AmCham China ja Shanghai) julkistivat tällä viikolla jäsenyrityksilleen tekemänsä [yhteiskyselyn](#). Kyselyyn vastanneista lähes 250 yrityksestä kolme neljänestä sanoo kärsineensä Yhdysvaltojen ja Kiinan tekemistä tullikorotuksista. Hieman alle puolet yrityksistä on kohdannut myös muita Kiinan vastatoimia kuten lisääntyneitä tarkastuksia sekä hidastelua tullauksessa ja lupaprosesseissa. Tariffiongelmiensa kiertämiseksi monet yritykset aikovat keskittyä hankinnoissaan ja myynissä Kiinan markkinoille. Noin 40 % yrityksistä harkitsee siirtävänsä tai on jo siirtänyt tuotantoa pois Kiinasta, lähinnä muualle Aasiaan tai Meksikoon.

Kiinan vaihtotaseen ylijäämä kasvoi roimasti alkuvuonna. Vaihtotaseen ylijäämä nousi tammi-maaliskuussa 59 mrd. dollariin, kun viime vuonna samaan aikaan vaihtotase painui täysin poikkeuksellisesti 34 mrd. dollaria alijäämäiseksi. Vuositasolla vaihtotaseen ylijäämä oli 142 mrd. dollaria, mikä on 1 % suhteessa BKT:hen (0,4 % 4Q 2018).

Vaihtotaseen ylijäämän kasvun taustalla on pääasiassa tavara- ja palvelukaupan ylijäämän kasvu, kun vientitulot kasvoivat ja tuontimenot pienenevät verrattuna alkuvuoteen 2018. Myös palvelukaupan alijäämä kutistui, mikä johtui paljolti kiinalaisten matkailumenojen laskusta (-10 %).

Rahoitustaseen tiedot julkaistaan myöhemmin. Julkaistujen tietojen perusteella voi laskea, että pääomien nettomääräinen ulosvirta (ml. virhetermi) oli hieman vaihtotaseen ylijäämää pienempi, joten parina edellisenä neljänneksenä nähty valuuttavarannon lasku kääntyi hienoiseen nousuun. Kuukausitilastojen mukaan Kiinan valuuttavaranto (ml. kulta) oli huhtikuun lopussa runsaat 3 190 mrd. dollaria.

Kiinan maksutaseen pääerät vuositasolla

Lähde: Macrobond

Tiedot Kiinan asuntomarkkinoiden hintakehityksestä ristiriitaisia. Kiinan tilastoviraston (NBS) 70 kaupungin otoksen mukaan uusien asuntojen painotettu keskihinta oli huhtikuussa noin 7 % korkeampi kuin vuosi sitten. Hintojen muutokset neljässä tärkeimmässä kaupungissa olivat edelleen erittäin vähäisiä. Muiden lähteiden perusteella asuntohintojen nousu on ollut nopeampaa.

Talousjulkaisu Caixin viittaa E-House Real Estate Research Institutun tekemään 100 kaupunkia kattavaan kyselyyn, jonka mukaan asuntojen hinnat olivat ensimmäisellä neljänneksellä keskimäärin 13 % vuodentakaista korkeammat. Lähes neljänneksessä kaupungeista hintojen nousu oli yli 20 %, ja neljässä suuressa kaupungissa hinnat olivat keskimäärin nousseet 19 %. NBS:n 70 kaupungin otoksessa vain Hohhotissa raportoidaan hintojen nousseen 20 %. Myös kiinteistösektorilla toimivan SouFunin tilastot viittaavat NBS:n raportoimaa selvästi nopeampaan asuntohintojen nousuun.

Kokonaiskuvan piirtäminen asuntojen hintakehityksestä on vaikeaa. Päätäjien viimeaikaisten varoittavien lausuntojen perusteella tilanne näyttää huolestuttavammalta kuin pelkästään NBS:n tilastojen perusteella voisi olettaa.